

13-nji dekabr

**filologiýa ylymlarynyň doktory
Türkmenistan SSR-niň halk ýazyjysy
TSSR Ylymlar Akademiýasynyň akademigi
Magtymguly adyndaky döwlet baýragynyň eýesi
Mekdep üçin okuw kitaplaryny döretmek işine aktiv gatnaşan
Uly alymyň aradan çykan günüdür**

**Aman Kekilow
(1912– 13 dek.1974)**

Aman Kekilow 1912-nji ýylyň 9-njy maýynda Aşgabat raýonynyň, Köşi obasynda doglup, 1974-nji ýylyň 13-nji dekabrynda Aşgabatda aradan çykýar. Ol türkmen sovet edebijatynyň görnükli wekili, edebiyatçy alym, jemgyýetçilik işgäri, filologiýa/dilşynaslyk ylymlarynyň doktory (1959), TSSR Ylymlar Akademiýasynyň akademigi (1969), Türkmenistan SSR-niň halk ýazyjysy (1967), Türkmenistan SSR-niň ylymda at gazanan işgäri (1972), Türkmenistan SSR-niň Magtymguly adyndaky döwlet baýragynyň eýesi (1968).

Aman Kekilow Aziýa we Afrika ýurrtlary bilen raýdaşlyk komitetinin respublikan bölüminiň başlygy. 1951 ýyldan SSKP çleni. Ol watançy şahyr Ş.Kekilowyň inisidir.

A.Kekilow garyp daýhan maşgalasynda dogulýar. Ol 1925 ýylda Aşgabat pedtehnikumyna okuwa girip, ony 1929 ýylda tamamlýar we «Pioner» žurnalynyň jogapkär sekretary bolup işe başlaýar. Şol ýyldan hem döredijilik işi bilen gyzyklanyp ugraýar. «Oglanlar hem kitap», «Guşlar» ýaly ençeme

goşgulary metbugatda peýda bolýar. 1933—35 ýyllarda «Kolhozçy» respublikan gazetiniň jogapkär sekretary A.Kekilov we Türkmen döwlet neşirýatynyň çagalar edebijaty bölümüniň baş redaktory. Bu ýyllarda onuň döredijiligi has-da kämilleşip, belli ýazyjylaryň hataryna goşulýar. SSSR Ýazyjylarynyň (1—5) gurultaýlarynyň we TSSR ýazyjylarynyň (1—6) gurultaýlarynyň delegaty.

A. Kekilow 1935—38 ýyllarda Moskwanyň Taryh, filosofiýa we edebiyat institutynda okaýar. 1938—39 ýyllarda Moskwanyň A. V. Lunaçarskij adyndaky tetral institutynyň mugallymy. 1940—47 ýyllarda M. Gorki adyndaky Aşgabat döwlet pedagogik institutynyň dosenti, 1948—58 ýyllarda Çärjewiň V. I. Lenin adyndaky pedinstitutynyň türkmen edebiyaty kafedrasynyň müdiri. 1959 ýyldan tä ömrüniň ahyryna çenli TSSR Ylymlar Akademiasynyň Magtymguly ad. Dil we edebiyat institutynda (direktor, bölüm müdiri) işledi. A.Kekilow 30-njy ýyllarda çuňňur partiýalylyk, belent optimizm ruhy bilen ýazylan köp sanly şygyrlar bilen birlikde, «Öňe» (1935), «Socky duşuşyk» (1940) ýaly poemalary-da döretdi. Onuň Beýik Vatançylyk urşy ýyllarynda döreden «Egri azar, dogry ozar» (1941), «Kawkaz» (1942), «Vatan» (1942), «Günbatara» (1943) ýaly eserleri ýowuz ýyllarda ýazylan in saýlantgy eserleriň hatarynda durýar. Şahyra uly hormat getiren onuň goşgy bilen ýazylan «Söýgi» (1947—57) romanydyr. Bu roman türkmen we rus dillerinde neşir edildi.

A.Kekilow soňky ýyllarda proza žanry bilen gyzyklanyp başlady. Onuň in soňky ýazan eseri Turkmenistanda geçirilen ýer-suw reformasyna bagyşlanylýan «Syrly bulut» (1974) romanydyr. Bu roman Türkmenistan SSR-niň hem-de Türkmenistan Kompartiyasynyň 50 ýyllygyna bagyşlanyp geçirilen konkursa baýrakly orna mynasyp boldy. A.Kekilow Türkmenistan SSR-niň Döwlet gimniniň tekstiniň awtorydyr. Ol Türkmen sovet edebiyatynyň ösüşiniň ähli basgançaklarynda öz yzyny galdyrdy. A.K. döredijilik işini ylmy-barlag işi bilen utgaşdyryp alyp bardy. Türkmen edebiyatynyň taryhyna we teoriýasyna degişli 100-e golaý ylmy iş ýazdy, türkmen mekdepleri üçin okuw kitaplaryny döretmek işine aktiv gatnaşdy. Amen Kekilowyň «Edebiyat teoriýasy» (1961, 3

neşir), «Mollanepes» (1957) diýen kitaplary çuňňur ylmy-derňew işiň nusgasy boldy. A.K 1970 ýylda edebiyat teoriýasy boýunça 3 tomdan ybarat uly hem düýpli işi tamamlady. Bu fundamental işiň «Söz sungaty» diýen birinji tomy 1970 ýylda, «Söz syrlary» diýen ikinji tomy 1975 ýylda neşir edildi. Ol «Hormat Nyşany» ordeniniň 2-si, medallar we TSSR Yokary Sovetiniň Prezidiumynyň Hormat hatlary bilen sylaglandy.

Edebilt: A ş y r o v N. Aman Kekilov. Aşg., 1947.

Türkmen Sovet Ensiklopediýsy. Tom 4 s.282

Makalany hödürlän: Akmyrat Gürgenli